

نیاز سنجی ارائه درس اخلاق مهندسی به دانشجویان مهندسی عمران دانشگاه تبریز

ناصر نعمتی هریس^۱، سکینه عباسی^۲

۱- کارشناس ارشد فلسفه اخلاق-دانشکده عمران- دانشگاه تبریز

۲- کارشناس ارشد مشاوره خانواده-دانشکده عمران- دانشگاه تبریز

n.nematisheris@tabrizu.ac.ir

خلاصه

اخلاق مهندسی در عمران به تبیین خوب و بد، تنظیم بایدها و نبایدها، حل چالشهای اخلاقی مهندسین عمران با محیط پیرامون می‌پردازد. آموزش بعنوان یکی از راههای نهادینه کردن رفتار اخلاقی و تبیین راه حل چالشهای موجود در جوامع است. در این پژوهش تحلیلی-توصیفی موضوع ارائه واحد درسی بنام اخلاق مهندسی برای دانشجویان دوره کارشناسی مهندسی عمران-دانشگاه تبریز را با پرسشنامه توصیفی، بر اساس درجه بندی لیکرت نیاز سنجی نموده و برخی از دغدغه‌های اخلاقی مرتبط با شغل مهندسی عمران را از نظر دانشجویان تحلیل نموده ایم. بر طبق نتایج اکثریت پرسش شوندهاگان به ارتباط بین اخلاق با مهندسی عمران، لزوم ارائه درس اخلاق مهندسی بصورت مستقل و پایه، قرارگرفتن وجدان بعنوان مهمترین منبع فکری جهت حل چالشهای اخلاقی، وظیفه گرائی و مسئولیت پذیری در قبال تعهدات فردی و اجتماعی معتقد هستند همچنین عدم مسئولیت پذیری مهمترین مشکل در شغل مهندسی عمران بیان شده است. نتایج بیان کننده ضرورت ارائه و آموزش درس اخلاق مهندسی را دارد.

کلمات کلیدی: اخلاق حرفه ای، اخلاق مهندسی، چالشهای اخلاقی، مسئولیت پذیری، توسعه پایدار

۱. مقدمه

مهندسین عمران در حین انجام حرفه عمران (طراحی، محاسبه، اجراء، نظارت) با برخی از چالشها و تعارض ها مواجه هستند که حل آنها علاوه بر دانش فنی و لوازم نیازمند بهره گیری از دانش علوم انسانی و بالاخص اخلاق مهندسی میباشد. تعارض میان اجرای پروژه با حداقل ضررهای زیست محیطی و سود اقتصادی بیشتر، تعارض میان جنبه هنری و زیبایی شناسی پروژه با جنبه اجرائی و اقتصادی، صرفه اقتصادی لوازم ارزان قیمت کم عمر با استفاده از مصالح گران قیمت بادوام و ایمن، تعارض میان ارزشهای اقتصادی با ارزشهای انسانی و فرهنگی و دینی، تعارض میان برخی مسائل فنی و مدرن با ارزشهای اجتماعی و آداب و سنن، تعارضهای اخلاق فردی موجود میان افراد شاغل در حرفه اعم از مشتریان، مهندسین، کارگران، مسئولیت پذیری در قبال کارها و نتایج آنها در آینده، وظایف و حقوق مهندسان در قبال جامعه و بالعکس، تعارض آداب و سنن و عقاید دینی با طراحی و اجرای برخی پروژهها، بحرانهای زیست محیطی از قبیل گرمایش جهانی-بحران مدیریت منابع آب-بحران انرژی و نقش مهندسین عمران در حل یا تقلیل آثار سوء بحران، از تعارضها و چالشهای مشهود در طراحی و اجرای پروژه های عمرانی میباشد که آموزش اخلاق مهندسی از پتانسیل بالایی در حل این چالشها و تعارضات دارد. آموزش یکی از راههای آگاهی افراد از مشکلات و تعارضات حرفه ای و محیطی است که در نهایت با بهره گیری از دانش، مهارت، نگرش و انگیزش منجر به نهادینه شدن رفتار مناسب در میان افراد و رفع تعارضها میگردد. حل تعارضها و چالشهای شغل مهندسی عمران نیازمند ارتقاء آگاهی و آموزش اخلاق مهندسی در زمینه های اخلاق حرفه ای و اخلاق اجتماعی هست که مهندسان در دوره های مختلف آموزش رسمی و غیر رسمی بایستی آنها را فراگیرند.

آموزش مفاهیم اخلاقی از قبیل مسئولیت پذیری، مشارکت پذیری، امانتداری، احترام به سایر هم نوعان، آینده نگری، عدالت نسلی و بین نسلی، قناعت، ارزش ذاتی و غیر ذاتی محیط زیست، تبیین خوب و بد و بایدها و نبایدهای رفتاری در قبال محیط زیست موجب افزایش آگاهی صحیح مهندسین عمران بهمراه تغییر نگرش اخلاقی ایشان میگردد که در نهایت به توسعه پایدار منجر میگردد. نظر به رشد روزافزون طراحی و اجراء پروژههای متعدد عمرانی، مسکونی، تجاری، سد سازی و... در سطح کشور از یک طرف و از طرفی رشد بحرانهای متعدد زیست محیطی، اجتماعی، طبیعی (سیل، زلزله) این الزام را ایجاد می نماید که بموازات آموزش دادن اطلاعات فنی در زمینه مهندسی عمران، آموزشهای اخلاق مهندسی به دانشجویان ارائه گردد [۵].

^۱ کارشناس پژوهشی و تحصیلات تکمیلی

^۲ کارشناس مسئول کتابداری